

Συντηρητική

Γενικά

Walter Sendau

Φορολογία

Παφός

Εμπαιδευση

Καφεενεία

Κοιν. Θέματα

Κοινοβουλευτική

Ομοδος

Κατήλια

Γεροβάσα

Πρασιεύ

Σταυροκόπος

Νατα

Καράνα

Αχ Γεωργος

Αχ Βαρβάρα

Αχ Νικολαος

Χολογρίω

Ευδηφωβεν

Αποχρητες

Αθηναίος

Εμπαιδευση

Λεοχες

Εθν. Κτήμα

Κωπος 1821

ωορ

Παφός

Αχ Γεωργος

Βασα

Φοιν

Ομοδος

MOATRIES.

ANA THN ENARXIAN PAΦΟΥ.

Σαρανταδύο τοῖς ἑκατὸν ἐπλήρωσε
μόνον ἡ Πάφος ἐκ τῶν φόρων αὐτῆς,
γράφει ὁ Ἀρμοστής ἐν τῇ ἐκθέσει αὐ-
τοῦ· ὁ περιερχόμενος τὴν Πάφον ἀδύνα-
τον νὰ μὴν ἀπορήσῃ πῶς καὶ ταῦτα
ἐπληρώθησαν καὶ νὰ μὴ πεισθῇ ὅτι
ἀναντιρρήτως κατεβλήθη ἐσχυσὰ πρὸς
τοῦτο πίσσις. Σειρὰ πτωχοτάτων χω-
ρίων, φόρον ὑποτελῶν εἰς τὴν πρωτεύου-
σαν τῆς ἐπαρχίας, ἐσκαρμένων τῆδε
κἀκεῖσε ἐν μέσῳ ἐκτάσεις γαι-
ῶν καλλιεργησίμων μὲν, ὅς ὅμως
ὡς τὸ πολὺ ἀρνεῖται ἀκαλλιεργήτους τῶν
χωρικῶν ἢ ἀνηρία, ἀνευ σχολείων καὶ
διδασκάλων, μετὰ πληθώρας καφε-
νεύων καὶ κατγιοχάρτων, ἰδοὺ ἡ ἐπ-
αρχία ἐν ἀτελεστάταις γραμμαῖς. Ὁ
ὄκτων νὰ ἐργασθῇ καὶ μὴ θέλων νὰ
εὖρῃ τὴν ἰδίαν τροφήν ἐνεργῶν συμ-
φῶνως τοῖς νόμοις τῆς τε φυτεως καὶ τῆς
πολιτείας, ἀγνιστος τῶν στοιχειωδε-
στέρων γραμμάτων, προσπαθεῖ ν' ἀνεύ-
ρῃ ταύτας ἐν τῷ δόλῳ καὶ τῇ κακου-
ρίᾳ ἀρπάζων ὅτι ἀλλότριαι χεῖρες
παρήγαγον καὶ τάσσων τὴν βίαν ὑπερ-
όνιο παντὸς νόμου· τοῦτο συνέπεια
τῆς πτωχίας, ἣν ἐπιφέρει ἡ ἀνηρία·
ἀμφότερα δὲ ταῦτα τὰ κύρια αἷτια
τῆς ὅλης τῶν ἀγροτῶν καταστάσεως
συρόντων τὸ ἄροτρον ὡς δούλων δου-
λικῶς ἐργαζομένων ἐν μεγάλῳ τιμα-
ρίῳ. «Εἰμεθα δούλοι τῶν νόμων ἵνα
δυνάμεθα νὰ ζῶμεν ἐλεύθεροι» εἶπεν ὁ
Κικέρων· ὅπου ἡ ἀρχὴ αὕτη παραγνο-
ρίζεται καὶ οἱ φυσικοὶ καὶ θετοὶ νόμοι
ἀσυστόλως καταπατοῦνται, ἐκεῖ κρα-
τεῖ ἡ αἰσχροτάτη τῶν δουλειῶν καὶ οἱ
κάτοικοι μετατρέπονται εἰς εἰλωτας
ἐργαζομένους ὑπὲρ πλουσίων τιμαριού-
χων.

Τὸ Ὀθωμανικὸν ἰδίως στοιχεῖον εὐ-
ρίσκεται ἐν Πάφῳ ἐν οἰκτροτάτῃ κα-
ταστάσει. Ὅπως μεταβῶμεν ἐκεῖσε
ἐξ Ὀμόδους ἠκολουθήσαμεν τὴν ἀτρα-
πὸν Μαλλιάς, Γεροβάσας, Πραστείου,
Σταυροκόπου, ὅθεν ἀμαξίτος φέρει εἰς
τὸ Κτήμα· ὅλα τὰ καθ' ὁδὸν χωρία
μέχρι τῆς Νατῆς, ἀπεχούσης τοῦ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ COOP 2002

ΕΦΗΜ: ΑΠΗΘΕΙΑ.....ΗΜΕΡ. 16/28 -9-1893

ἡ τήμαςτος δώδεκα περίπου ἀγγλικά
μίλια κατοικούνται ὑπὸ τούρκων. Ἄ-
μα ὡς παρῆλθον ὁπωτιδήποτε οἱ χρόνοι,
καθ' ὧς ὁ κόσμος ἦν δοῦλος ὑπναλέων
αγάθων κυχελῶς βιούντων ἐν μέσῳ
πιλαφίου καὶ ναργιλέων, ἡ ἰδιοκτησία
ἐξετιμήθη καὶ κατέβαλεν ἐντιμος ἐρ-
γασία τὴν ἀναίδῃ ὀκνηρίαν· ὅ,τι δὲ
βέβηλοι χεῖρες ἀφῆρπασαν ἄλλοτε ἐν
ὀνόματι τῆς ἰδίας δυνάμεως ἐπιστρέ-
φει σήμερον ἀκολουθοῦν τὴν φορὰν τῶν
πραγμάτων εἰς τοὺς ἀπογόνους τῶν
ἐδικηθέντων καὶ ὁλόκληρα χωρία με-
τατρέπονται ὁλονὲν εἰς ἰδιοκτησίας
Χριστιανῶν ἐκ ξένων χωρίων, τοῦ ὀθω-
μανικοῦ στοιχείου συνεχῶς ὑποχωροῦν-
τος. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος κατοικοῦμε-
νος ὑπὸ φανατικῶν ἠθωμανῶν δέχεται
συνεχῶς Χριστιανούς ἰδιοκτητῆς, οἱ
χωρικά δὲ τῆς Βάσης ἀπέρχονται συν-
εχῶς ἐκκίστε πρὸς καλλιέργειαν τῶν ἰ-
δίων κτημάτων ὡς ἀπέρχονται διὰ
τὸν αὐτὸν σηκὸν εἰς τὰ Βρέτσα χω-
ρικά ἐκ Φοινίκου καὶ Ὀμόδου. Εἰς τὸν
Ἅγιον Γεώργιον ὅπου διεμείναμεν ἕνα
μετημέρι οἱ ἠθωμανοὶ κάτοικοι διημέ-
ρουν χαρτοπαιζόντες καὶ φωνασκοῦν-
τες ἐν τῷ καφενεῖῳ ἀπέναντι τοῦ ἀ-
στυνομικοῦ σταθμοῦ, εἰς ὃν ἡ ἀγκά-
σθημεν νὰ καταρῦγουμεν, μάτην ζη-
τήσαντες ἄλλου φιλοξενίαν· χαρακτη-
ριστικὴν τῆς καταστάσεως εἶνε ὅτι ἀ-
φοῦ ἐπληρώσαμεν τ' ἀγορασθέντα αὐ-
γά ἐζήτουν παρ' ἡμῶν ἄλλην πληρω-
μὴν ὅπως μεταφέρωσι ταῦτα εἰς πέν-
τε βημάτων ἀπόστασιν ὅπου διεμένο-
μεν, ἐχρειάσθησαν δὲ δύο Κυπριακά
γρόσια ὅπως συγκατανεύσῃ ὁ καφφε-
τζῆς νά μας τὰ βράση. Κατὰ τὴν
αὐτὴν ὥραν ἡ σκαπάνη χρηστῶν Χρι-
στιανῶν χωρικῶν ἐπληττε τὴν γῆν ζη-
τοῦσα ἐντίμως τὸν ἄρτον, ἐν ᾧ τοῦ
Λύγουτζου ὁ καύσων περιέλουε δι' ἰ-
δρωτὸς τὰ ρόδινα πρόσωπά των. Ἀγα-
θὸς τις ἀγῶς ἐκ Μαράνων ἐξέφραζεν
εἰς ἡμᾶς τὴν λυπὴν τοῦ διὰ τὴν τοιαύ-
την κατάστασιν, ἡπεῖλει δὲ ὅτι θὰ ἐ-
γράψεν εἰς Λευκωσίαν νὰ τοὺς περάσῃ
τὸ φύλλον αὐτοῦς ὅλους τοὺς μα-
σκαράδες.

Συγχνάκις ἀκούετε ὡς ὀνομασίας
χωρίων τὰ ὀνόματα ἀγίων τῆς πί-
στεώς μας ὡς Ἀγ. Γεώργιος, Ἀγ.
Βασίλειος, Ἀγ. Νικόλαος καὶ ὅμως
οὐδεὶς κάτοικος εἶνε Χριστιανός. Ἡ
βία τῶν κατακτητῶν εἶχεν ἐκδιώξει
τοὺς κατοίκους καὶ οἱ δεσπότης ἀπέ-
μειναν τότε νόμιμοι φεῖ! κύριοι μετα-
τρέφοντες εἰς τῆς Ἐκκλησίας
καὶ τὰ πάντα ἀρπάσαντες. Δὲν ἐξέλι-
πον ὅμως ριζωμένοι βαθέως ἐν τῇ συν-
ειδήσει τοῦ λαοῦ καὶ αἱ ὀνομασίαι τῶν
χωρίων, ὧν αἱ γαῖαι μετὰ πάροδον τό-
σων αἰώνων ἐπανευρίσκουσιν αὐθις
Χριστιανούς ἰδιοκίτας.

Εἰς τὰ Χολέτρικα καὶ τὴν Νατάν
δὲν ὑπῆρχον εὐτυχῶς καφρενεῖαι. Εἰς
τὴν Νατάν μᾶς ἐφιλοξένησε τὸ βράδυ
ὁ Χατζηκωνῆς. Ἡ φήμη εἶχε διασαλ-
πίζει τὸ ὄνομα τοῦ ἀνὰ τὴν ἐπαρχίαν
καὶ ἀληθῶς ὁ γέρον χωρικός ἦτο «φι-
λόξενος, φιλόφρονος καὶ φιλοτράπεζος».
Ἀρχαῖος τύπος πλουσίου χωρικοῦ, ἐ-
χὼν χωριστὸν παργιλή, ὡς εἶχε βε-
βαιῶς καὶ χωριστὸν σκάμνον εἰς
τὴν Ἐκκλησίαν, τὸ τουμπεκκὶν
τοῦ Χατζηκωνῆ ἦτον ἀκουσμένον ὡς
ἦτον ἀκουσμένον καὶ τὸ τερλίκκι,

τὸ ὁποῖον ἔφερε, ὑπερηφάνως κατὰ τὰς
ῥάς τῆς ἀναπαυτεῶς τοῦ ἐπὶ τῆς πο-
λιάς κεφαλῆς του. Οἱ λοιποὶ κάτοικοι
τοῦ μικροῦ χωρίου ἦσαν συμπένθεροι
καὶ κουμπάροι του. Διαγεῖτο μετὰ
τέρψεως φαιδρυνούσης τὸν ἀκούοντα τὸ
ταξιδί του εἰς τοὺς ἀγίους τόπους,
διακοπτόμενος μόνον ὑπὸ τοῦ γερωντι-
κοῦ βηχός, ὅστις καὶ ἔσειε κωμικῶς
τὸν φλόκον τοῦ λευκοῦ τῆς κεφαλῆς
του καλύμματος. Καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἄν-
θρωπος.

Γάλλος καθηγητὴς τῆς πολιτικῆς οἰ-
κονομίας ὁ Bonnet βεβαιοῖ, ὅτι κατὰ
τὸ θέρος τὰ ἐκ μιᾶς φύλλης γεννώμε-
να δύνανται νὰ καλύψωσι τεσσαρά-
κοντα στρέμματα· ὅταν κατεκλίθην
μόνον ἐπὶ τὴν κλίνης τοῦ ξενίζοντός ἡ-
μᾶς γέροντος ἐπίστευσεν εἰς τὴν ἀλή-

θειαν ταύτην· ἐδόθημεν ἀληθῶς βορὰ
ποικίλων ἐντόμων, καθ' ὧν μάτην ἡ-
γωνίζετο ὁ κάματος ὀκταῶρου πεζοπο-
ρίας. Πέντε περίπου ὥρας διήρκεσεν ἡ
ψυλλομαχία· περί τήν τρίτην πρωΐνῃν
κατελιπομεν τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου
καὶ ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τῆς ἀνατο-
λᾶς τοῦ ἡλίου εὐρέθημεν ἐν Κτήμα-
τι.

ο

Αἴγλη τις καταυγάζει εἰσέτι τὴν
χώραν τῶν παιδρῶν πανηγύρεων καὶ
τῶν ποιητικῶν ἐρώτων, ἣν διαγέει ἀ-
πὸ τῶν ἀφροσπεφῶν αὐτῆς κυμάτων
ἀλόκληρος κόσμος ἡδονικῶν ἀναμνή-
σεων καὶ ποιητικῶν θρύλλων. Ἡ θα-
λασσα ἀφρώδης θραύεται εἰσέτι ἐπὶ τῆς
χαρίσεως ἀκτῆς, ἥτις εἶδε τὰ ἀλαβά-
στρινα τῆς Ἀδωναίας κάλλη καὶ τὸ
κύμα τῆς πολυφλοίσβου θαλάσσης κα-
ταφιλεῖ περιπαθῶς τὴν γῆν τῶν ἡδυ-
παθῶν θελητῶν. Ἀλλ' ἡ Πάφου τῆς
σήμερον εἶνε πολὺ βεσβαίως διάφορος
τῆς Πάφου τῶν ἐορτῶν καὶ τῶν πανη-
γύρεων καὶ αἱ ἱερεῖαι τῆς ποτὲ πολιού-
χου δὲν θύουσι πλέον εἰς τοὺς ἑκατὸν
καιομένους βωμοὺς τῆς Θεοῦ τῶ παν-
ελληνια θυμιάματα οὔτε στέλλουσιν
ἡγεμόνες καὶ βασιλεῖς πολύτιμα ἀνα-
θήματα εἰς τὸν χαρίεντα ὄρμον ὅπου
ἐκλανᾷτο ποτὲ ἡ θυγάτηρ τοῦ Οὐρα-
νοῦ καὶ τῆς Θαλάσσης. Ἐξέτεινεν ὁ
Ἑμπολαῖος τὸ κράτος αὐτοῦ παντα-
χοῦ καὶ εἰς τὸν Κερδῶν Ἑρμῆν στή-
νουνσι συνεχῶς παρὰ τὸν περιώνυμον
τῆς Παφίας ὄρμον τοὺς βωμοὺς αὐτῶν
οἱ ἐνθερμοὶ τῆς νέας Πάφου ὀπαδοί
του.

ο

Ἀντιθέτως πρὸς τὴν περίξ ξηρὰν
καὶ ἄγονον γῆν τὸ Κτήμα παρέχει ὁ-
ψιν δένδροφύτου πολίχνης δροσιζομένης
ὑπὸ ῥῥῆως προσπνεόντων ἀνέμων. Κομ-
ψαὺς οἰκίσκου· διαβλέπει τις σήμερον
ἐν τῷ μέσῳ πεπαλαιωμένων οἰκιῶν
καὶ ἡ κωμόπολις φαίνεται, ὅτι παντὶ
σθένει ἐργάζεται· ἀποδιώξη τὸ πρῶ-
τον αὐτῆς συνθετικὸν μέρος. Ὁ κου-
ρεὺς ἐκτελεῖ γενικῶς ἀκόμη τὰ χρέη ὀ-
δοντοῖατροῦ, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ἐπιστήμο-
νες ἰατροὶ ἐργάζονται καλῶς καίτοι
ὁ οὐδεμίαν ἐπιγραφὴν καταστήματος

δύνασθε νὰ ἰδῆτε καθ' ὅλην τὴν ἀγορὰν
 καὶ ὁ ἐλάχιστος δρομίσκος φέρει τὸ ὀ-
 νομὰ του· δένδρστοιχία τις φαίνεται
 προσπαθοῦσα νὰ κοσμήσῃ τὸν περίπα-
 τον, ἀποῦ οἱ κάτοικοι τόσον περιφρο-
 νοῦσιν αὐτόν. Ὁ πληθυσμὸς ἡϋξήσεν
 ἐπαισθητῶς κατὰ τὴν τελευταίαν ἀ-
 πογραφὴν, φαίνονται δὲ ἀρκετὰ σύμ-
 πτώματα· ζήλευτῆς· προσόδου· οὕτω με-
 τὰ χαρὰς προσέβλεψα εἰς καλὸν ὁπω-
 συὶν γυμναστήριον, εἰς ὃ θὰ πύχνην
 νὰ ἐγυμνάζετο καὶ ἡ μὴ μαθητιῶσα
 νεότης, κομψὸν δὲ οἰκοδόμημα εἶνε καὶ
 τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον. Καίτοι δὲ οἱ
 κάτοικοι εἶνε ἐν πλείστοις ζητήμασι
 διηρημένοι, εὐγενῆς ὅμως ὄργασμὸς πα-
 ρατηρεῖται πρὸς τὴν καθόλου πρόδον·
 διατρέχει ἡ κοινωνία τῆς Πάφου τὸ
 στάδιον τῆς κοινωνικῆς ζυμώσεως, ἐν ᾧ
 παράγονται μερίδες καὶ δημιουργοῦν-
 ται καὶ ἐν τοῖς ἐλάχιστοις κομματά,
 οὐδεμία δ' ἀμφιβολία, ὅτι καὶ ταῦτα
 θὰ ἐκλείψωσιν ἅμα ὡς σὺν τῇ παρόδῳ
 τοῦ χρόνου προαχθῇ ἡ πόλις καὶ αὐξή-
 σῃ ἡ κοινωνία· ἡ ἐλάχιστη ἰδέα θὰ εὑ-
 ρῇ ἀντιπολίτευσιν παρὰ τοῦ ἐτέρου
 τῶν κομμάτων, πρὶν δ' ἐξετασθῇ αὐ-
 τή καθ' αὐτὴν ἡ ἰδέα ἐξετάζεται λε-
 πτομερῶς ἡ πηγὴ τῆς, συμπτώματα
 ταῦτα νῦν δημιουργουμένης κοινωνίας,
 παρακολουθοῦντα πανταχοῦ πᾶσαν
 κοινωνικὴν ζύμωσιν.

Ἐπὶ τινος οἰκίας ἐφέρετο ἡ ἐπιγραφὴ
 «Λέσχη Παλιγγενεσία»· ἠθέλησα νὰ
 εἰσέλθω ὅτε ἡ φωνὴ «μία μερίδα μπά-
 μεις» μὲ ἐσταμάτησεν· ἡ ἐπιγραφὴ εἵ-
 χε μείνει ὡς μόνον συστατικὸν τῆς
 μεγαλωνύμου λέσχης, ἥτις μετεβλήθη
 τώρα εἰς ξενοδοχεῖον· ἄλλη τις οἰκία
 ἔφερεν ἐπιγραφὴν γεγραμμένην γράμ-
 μασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ἀγγλικοῖς «Λέ-
 σχη Πάφος». Ἡ πομπώδης ἐπιγραφὴ
 μὲ εἶχε προδιαθέσει καλῶς, ἀλλ' ἔμα-
 θον ὅτι αὕτη ἦτο τὸ μόνον προσὸν καὶ
 ταύτης τῆς λέσχης. Τίνα τάγαθὰ τῶν
 τοιούτων κέντρων κατεδείχθησαν πλέον.

ἢ ἅπασι καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι τα-
χέως οἱ Πάρισι ἐν ὁμοιοῖα θά σπεύσω-
σιν εἰς ἀναπλήρωσιν κενῶ ἐπαισθη-
τοῦ.

Αἱ ὁδοὶ ἅπασαι φέρουσι ὀνόματα
τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῆς ἐπανάστα-
σεως καὶ ἄλλα ἐκ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱ-
στορίας· δὲν ἐλησμονήθη οὔτε ἡ Ἀφρο-
δίτη, οὔτε ἡ Γαλάτεια εὐρίσκομένη με-
ταξὺ τῶν ὁδῶν Ρένου καὶ Πυγμαλίων-
νος πρὸς εὐχαρίστησιν ἀμφοτέρων. Ὑ-
πάρχει ὁδὸς Ἀθηνᾶς, ὁδὸς Μηρούλη, ὁ-
δὸς Κανάρη, ὁδὸς Μεγάλου Ἀλεξάνδρου
κλπ. Ἐν τούτοις εὐχάριστον θὰ ἦτον
ἂν ἀπενέμετο ἡ δέουσα τιμὴ καὶ εἰς
Κυπρίους δράσαντας κατὰ τὸν ἱερὸν
ἀγῶνα καὶ φανερωθέντας ἐν τῷ ὑπὲρ
πίστεως καὶ πατρίδος ἀγῶνι. Ἡ ὀνο-
μασία Κατσικάνταρη ἐκ τινος, ὡς ἐ-
μαθον, τοποθεσίας ἐδόθη εἰς ὁδοὺς δύο
συνοικιῶν· ἀκατάληπτος τιμὴ.

(ἀκολουθεῖ).

Νκλ.